

การวิจัยประเมินผลการติดตามผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด

(Evaluation Research of After Care of Rehabilitation for Compulsory Drug Addicts)

นางระเบียบ โตแก้ว
นางสุภาวณีย์ สายแสงทอง
นางบรรจงจิตต์ พันธุ์ทอง

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการติดตามผลผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และการติดตามเยี่ยมผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดของสถาบันราชกุมารภักษ์ในกลุ่มที่ผ่านการฟื้นฟูแบบครบตามเกณฑ์กำหนดจำนวน ๓๐ ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบรายงานข้อมูลการบำบัดฟื้นฟูและการติดตามผู้ป่วยยาเสพติด (บสต.) ของกระทรวงสาธารณสุข และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า มีผู้ป่วยยาเสพติดที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั่วประเทศจำนวน ๑๔,๒๑๕ ราย สรุปสิ้นสุดการฟื้นฟูจำนวน ๕,๒๕๕ ราย ยังคงอยู่ในระยะการฟื้นฟูต่อ ๘,๙๖๓ ราย ในจำนวนที่สิ้นสุดการฟื้นฟูพบว่าผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจร้อยละ ๘๖.๘๗ ถูกจับซ้ำร้อยละ ๓.๖๗ ผู้ป่วยที่ผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจ ได้รับการติดตามต่อเนื่องครั้งที่ ๑ ร้อยละ ๔๖.๔๖ ได้รับการติดตามครั้งที่ ๒ ร้อยละ ๒๘.๑๖ ผู้ป่วยที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดฯ จากสถาบันราชกุมารภักษ์และศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น สงขลา และปัตตานี พบว่ามีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดจำนวน ๓,๙๖๓ ราย สรุปสิ้นสุดการฟื้นฟูจำนวน ๓,๑๒๐ ราย ยังคงอยู่ในการฟื้นฟูต่อ ๖๔๓ ราย ผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจร้อยละ ๗๕.๑๖ ถูกจับซ้ำร้อยละ ๐.๒๒

ผู้ป่วยที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดๆ จากสถาบันธัญญา
รักษจำนวน ๒,๑๕๐ ราย สรุปสิ้นสุดการฟื้นฟู ๑,๗๗๙ ราย ยังคงอยู่ในระยะการฟื้นฟูต่อ ๓๗๑ ราย
ในจำนวนที่สิ้นสุดการฟื้นฟูพบว่าผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจร้อยละ ๗๓.๔๑ จากการติดตามเยี่ยมบ้านผู้ผ่าน
การฟื้นฟูสมรรถภาพที่ผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจจำนวน ๓๐ ราย พบว่าผู้ผ่านการฟื้นฟูเห็นว่าการบำบัดรักษา
รักษาช่วยให้เลิกยาเสพติดได้ โดยก่อนถูกจับไม่เคยคิดจะเลิกหรือคิดจะมารับการรักษา ผลลัพธ์ที่ได้มาก
ที่สุดจากการฟื้นฟูคือการเปลี่ยนความคิด มีเหตุ มีผล รับฟังผู้อื่นมากขึ้น และกล้าเข้าสังคมมากขึ้น
กิจกรรมการฟื้นฟูที่ชอบมากที่สุดคือ กลุ่มปรับความเข้าใจ และกลุ่มจิตบำบัด กิจกรรมที่เสนอ
ให้ปรับเปลี่ยนคือ ให้เพิ่มกิจกรรมช่วงสัปดาห์แรกที่ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้ทำ ทำให้เบื่อหน่าย ไม่อยากอยู่
โรงพยาบาล และต้องการเปลี่ยนกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้นไม่ซ้ำซาก จำเจ เช่น กิจกรรมดนตรี
ด้านการติดตามมีการนัดหมายรายงานตัวโดยสำนักงานคุมประพฤติ และให้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
ต่อสังคม กวาดลานวัด เก็บขยะ ด้านความต้องการการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดต้องการและ
มีความพอใจให้ผู้บำบัดมาเยี่ยม ทำให้ดูเหมือนจริงใจ ห่วงใยไม่ใช่บำบัดตามหน้าที่เท่านั้น ส่วนปัจจัยที่มี
ผลต่อการเลิกยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่องคือครอบครัว โดยตอบว่าครอบครัวมีการปรับเปลี่ยน เข้าใจ
ยอมรับและให้โอกาสมากขึ้น ส่วนด้านสังคม เพื่อนบ้าน ไม่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเลิกยาเสพติด
และไม่ได้รับการช่วยเหลือใด ๆ จากชุมชน และหากจะมีการช่วยเหลือจริงจังผู้ผ่านการบำบัดต้องการการ
ช่วยเหลือเรื่องอาชีพและรายได้

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า การบำบัดฟื้นฟูแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดตาม ตามพระราชบัญญัติ
ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ช่วยให้ผู้ป่วยเลิกยาเสพติดทั้งที่ไม่สมัครใจและไม่เคยคิดเลิก
ยาเสพติดมาก่อน การติดตามช่วยเหลือมีความจำเป็น และที่เหมาะสมที่สุดคือการติดตามโดยผู้ให้การ
บำบัดฟื้นฟู ในระหว่างการฟื้นฟูควรมุ่งเน้นเรื่องการเพิ่มศักยภาพครอบครัวในการดูแลช่วยเหลือต่อเนื่อง
หลังจากผู้ป่วยผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ผ่านการฟื้นฟูสามารถเลิกยาเสพติดได้อย่าง
จริงจัง